

Pregled gibanja zelenjadnih cen lani

Najvišjo ceno je dosegla berivka, ki je stala 20 lir kg — Avgusta, septembra in oktobra je vsa zelenjava dosegla najnižje cene

Ljubljana, 13. januarja
V prehrani mestnega človeka je zelenjava dandanes važna postavka. Ne samo s stališča kakšnih znanstvenih ugotovitev, temveč predvsem, ker moramo v zelenjavi najti vsaj deloma nadomestilo za snovi, ki so odpadle z omejitvijo najvažnejših živil. Končno pa je zelenjava razmeroma še najcenejša hrana in zato delavcu, uradniku in nameščencu še najbolj dostopna, čeprav to ne velja za tiste vrste, ki zahtevajo posebno zabelo, ki je ni dovolj na razpolago.

S tega stališča je nedvomno nujno, da je zelenjava čim bolj je mogoče poceni, ča se more z njo založiti vsak. Vendar za tvorbo cen samo to stališče ne more veljati, kajti tudi pridelovalec mora dobiti povrnjene vsaj stroške dela in zakonito dopustni dobiček. Kakor hitro bi hoteli cene znižati pod ta minimum, bi se pokazale posledice: obdelovalec zemlje si se lotil pridelovanja tistih plodov, ki bi bili rentabilnejši.

Pri pridelovanju zelenjave je treba upoštevati dvoje glavnih čimiliteljev: delo in redno dovanje zemlji potrebnih snovi. Cena delovne moči je pogojena po ceni za nujne življenjske potrebe, cena zemlji potrebnih snovi pa je dana s ceno grojru in umetnim gnojilom. (Voz vojaškega gnojila, ki je prej stal 100 din, stane danes 100 lir s prevozom!). Po obeh postavkah — upoštevati pa bilo potrebno tudi porabo orodja — je torej cena zelenjavi pogojena s cenami drugih pridelkov in proizvodov in pravilno je, da je med njimi določen stalni odnos. Kolikor se dvigajo cene na eni strani, morajo rasti tudi na drugi, ker sicer je porušeno ravnotežje. Samo po sebi se razume, da morajo cene zelenjave navzdol, če pada cena ostalih življenjskih potrebščin. Tako regulacija in ureditev odnosa cen je zlasti nujna, če cene tvorijo enostransko. Kjer regulirata cene ponudba in povpraševanje, pride do izenačenja večinoma samo po sebi, če trg ne obvladuje organizirana ponudba.

V praksi izšli 1. številki »Sadržaja in vrtnarja«, ki začneja že 29. letnik, je med drugim zanimivim strokovnim gradivom objavljen tudi podroben pregled, kako so se gibale cene lani za zelenjavo in sadje. Tabela je sestavljena na podlagi cen, ki so bile uradno dovoljene za ljubljanski živilski trg v povprečju za posamezne mesece. Gibanje cen je zabeleženo od maja do decembra. Pregled je zanimiv in poučen.

Prvo ceno je zabeležilo zelje na drobno (do 10 kg) v juniju, ko se je na trgu pojavil najzgodnejši pridelek. Kc zelja je v začetku stal 2,25, se isti mesec je cena padla na 1,50, v juniju in avgustu na 1, —, v septembru na 0,80, v oktobru na 0,70, v novembru na 0,60 lire. Ta cena je bila najnižja, proti koncu decembra se je že povišala na 1 lro. Cena za rdeče zelje je bila določena šele septembra, in sicer na 0,80, kakor za ostalo zelje. V oktobru je cena rdečemu zelju ostala na isti višini, nato pa se je v novembru povzpela na 1 lro, kar je ostalo do konca leta. Znanstveno manj kakor zelju se je izpreminjala cena ohrovtu, ki je v juniju stal 1,50 lire kakor zelje. V juniju je cena popustila na 1,20, v avgustu na 1, —, konec septembra na 0,80, kar je ostalo do konca oktobra, nato pa se je cena znova dvignila na 1, — lro oziroma konec decembra na 1,50. **Erstnasti kapus** je zabeležil ceno samo dva meseca. V novembru in decembru je bil po 5 lir kg. **Karfiola** je v oktobru stala 3 lire, nato pa novembra in decembra 3,20 lire.

Razmeroma malo se je izpreminjala cena kolerabi, ki se je delila po kvaliteti. Maja je koleraba stala 1 lro, v juniju in avgustu 1,50, v septembru in oktobru 1 oziroma 0,80, v novembru in decembru pa 1 in 2 lro oziroma 0,50. Tudi rdeči korenček je držal ceno. Popustil je le v avgustu za 0,50 lire, ko je v juniju stal 2,50. Tri mesece se je cena nato držala na 2 lire kg. V novembru in decembru se je dvignila zopet na 2,50. **Rumeno korenje** je maja stalo 1 lro, nato pa je v juniju padlo na 0,80, v avgustu pa na 0,50, kar je ostalo do konca novembra. Decembra se je cena rumenemu korenju popravila na 0,80. Neznatno se je spreminjala cena **petšilja** z zelenjem oziroma brez zelenja. V septembru je bila prvemu cena 2,50, drugemu pa 2 lri za kg. To je ostalo do decembra, ko se je cena petšilja z zelenjem znižala povprečno na 2,30, z zelenjem brez zelenja pa na 2 kasneje pa povišala na 3 lire. Zelenja je v septembru stala 4 lire kg. Bila pa je to prva cena, ki se je še isti mesec znižala na 3,50, kar je ostalo tudi ves oktober. V novembru pa se cena padla kar za celo lro, v decembru pa še za 0,10 lire, tako da je zelena stala 2,40 lire.

Redvica, ki jo prodajajo na šopke in je med prvimi pomladanskimi pridelki, je maja stala 1 lro, kar je držalo še v začet-

ku junija, nato pa je naglo popuščala na 0,50 in 0,30 v avgustu in septembru, ko je bila uradna cena zadnjikrat zabeležena. **Redkev** se je v ceniku pojavila v septembru, in sicer po 1,20 kg. Ta cena je ostala do konca leta nespremenjena. Podobno je bilo z repjo, ki je v septembru zabeležila 0,70 lire kg in je cena ostala do decembra nespremenjena. Cena **rdeči pesi** se je delila po kakovosti in je junija bila 1,75 oz. 2 lire kg. Do avgusta je popustila na 1,50 oz. 1,20, kar je približno ostalo do konca oktobra. V novembru se je dvignila zopet na 1,75, konec decembra pa na 2 lri.

Navadni krompir je bil maja po 2,50 nato je popuščal, dokler ni v avgustu dosegel najnižje cene 1,10, kar je ostalo do konca septembra. V oktobru, novembru in decembru se mu je cena znova zvišala in dosegla 1,30 lire kg. **Kitljavci** je zabeležil ceno samo dvakrat. V juniju je bil po 2 lire, v avgustu pa po 1,80.

Izredno draga je bila **glavnata soata** junija, ko je stala 14 lir kg. Toda to je trajalo le nekaj tednov in že v juniju in avgustu je dosegla najnižjo ceno po 2 lire kg. Naslednje tri mesece je bila po 2,50, v decembru pa je ni bilo več naprodaj in tudi cena zanjo ni bila več določena. **Berivka** je bila v začetku maja po 18 lir kg, konec maja in začetek avgusta je stala 10 lir, nato pa je zabeležila zadnjo ceno po 8 lir kg. **Endivija** je v avgustu stala 2 lri kg, v septembru 2,50, v oktobru pa zopet 2 lri. V novembru se je dvignila na 1 lro, konec meseca decembra, ko je je počasi že zmanjkovalo pa je stala 3,80 lire. **Zeleni radič** je stal v maju 16 lir kasneje 14, konec junija pa 10 lir za kg. V decembru je uradni cenik določil povprečno ceno na 3,65. V manjšem obsegu se je izpreminjala cena **rdečemu radiču**, ki je pač najdražji v mesecih, ki v pregledu manjkajo. Maja in junija je bil po 6, oz. 5 lire kg. Ko se je pojavil v novembru, so mu oredili ceno na 3 lire, sredi decembra pa je cena porasla že na 10 lir kg. **Motovilce** je prišel na trg v oktobru. Stal je 5 lir, v novembru 6 do 8 lir, v decembru 6, oz. 8, oz. 12 lir, pri čemer je odločala tudi kakovost. Dvakrat sta zabeležila ceno tudi **vrtni in poljski regrat**. Prvi je maja stal 16 lir, kasneje 12 lir kg. Drugi pa je maja in junija stal 6 lir kg. **Spinacea**, ki je se maja stal 10 oz. 8 lir in junija 8, oz. 7, je naslednje mesece zelo popustila. **Mangold spinacea** je stala vse mesece, in to tudi v decembru, ko je nabiranje in pridelovanje najtežje 2,50 lire. **Navadna spinacea** je bila po 1,50 in šele konec decembra se je cena popravila na 3 lire.

Nizki stročji fižol je bil junija po 3,50 lire, julija po 2 oziroma 1,50, nato pa do konca septembra po 1 lro. **Visoki stročji fižol** je začel julija tudi pri 3,50, popustil pa je znatno manj, saj je dosegel najnižjo ceno v septembru, ko je bil po 2 lire kg. Oktobra so ga prodajali spet po 2,50 lire. **Novi fižol v zrnu** je stal vse mesece 3 lire kg, le enkrat, v začetku oktobra je popustil na 2,50. **Grah**, ki je začetek maja stal 16 lir kg, je kasneje popustil na 12, julija, avgusta in septembra pa celo na 3 oz. 2,50. **Olupljeni grah** je julija stal 7 lir kg, avgusta in septembra pa 3,50. **Paradižniki** so bili maksimirani avgusta po 3 lire, septembra na 2 in 1,50, kar je ostalo do konca oktobra. Novembra, ko je domači paradižnik že minil, se je cena ponovno dvignila na 2 lire kg. **Faprika** je avgusta stala 2,50, novembra pa 3. **Kumare** so junija začele z 1,80, avgusta je bila cena znižana na 1,20, pri čemer je ostalo do konca oktobra. **Kumaram za viganje** je bila junija cena 6 lir, nato pa po 3 oz. 3 po kakovosti do konca septembra. **Vejlke** buče so od julija do oktobra stale po 0,50 lire, male pa so julija bile po 3,50, nato pa avgusta in septembra 3.

Cebula je bila naprodaj vse mesece, ki so zastopani v pregledu. Maja in junija po 5 lir, junija 1,50, avgusta 1, septembra 1,75, nato pa od oktobra do konca leta 2 lire kg. **Salotika** je vse mesece od avgusta do konca leta bila po 2 lire kg. **Cesen** je julija stal 2,50, nato v avgustu, septembru in oktobru 2,50, v septembru se je dvignil na 3 kasneje pa na 4, kar je ostalo tudi v decembru. **Por** je bil vedno naprodaj po nespremenjeni ceni 3 lire za kg. **Drobničk** ki so ga prodajali v šopkih, je junija stal 0,50, julija avgusta in septembra po 0,30. **Hren** je novembra in decembra bil maksimiran na 3 lire za kg.

V pregled cen zelenjave spadajo tudi cene **kislega zelja** in **repe**. Kislo zelje so prodajali julija po 3,50, avgusta po 3, septembra po 2 oz. 2,50, oktobra po 2,30 oz. 2, kakor se je novembra in decembra dvignila na 2,50. Kisla repa je bila avgusta po 1,50, nato pa do konca leta po 2 lire.

Urednik Sadržaja in vrtnarja kmet. svet. inž. Ciril Jeglič, ki je tabelarni pregled sestavil, pripominja zaključno: »Kakor je znano, so naši pridelovalci zelenjave z nekaterimi cenami zelo nezadovoljni. Pa so res nekatere cene včasih zelo skromne. Komu se bo izplačalo pridelovati in pripravljati za trg n. pr. spinaco, če ji je cena v novembru in decembru postavljena na 1,50 lire za kg? Na vprašanje primernih cen se bomo morali povrniti.«

Zopet so dražili v zastavljalnici

Mnogo kupcev in malo blaga — Pred dražbo in na nji

Ljubljana, 13. januarja
Včasih so nekateri postali hripavi na dražbi, zdaj se jim pa vsaj tega ni treba bati. Preden začno rabiti gilo, je dražba konec. Skoraj na vseh dražbah, zlasti na stalnih, je malo blaga. Dražbe v mestni zastavljalnici so bile včasih zelo živahne; zdaj jim je ostal samo še sloves, zato jih obiskujejo vseeno mnogi obiskovalci. Čeprav vedo, da ni blaga. Prešlo jim je že v kri, da izpolnjujejo to dolžnost; sicer je pa treba dražbo obiskovati za vsak primer, kajti nikdar ne veš, kako se bodo razvili dogodki na nji in sleherni stalni obiskovalci goji upanje, da no kupiti karkoli že napol zastoj.

Večina se jih potruži, da ne pridejo nepozno. Na dražbi ni tako kakor v gledališki dvorani, kjer si lahko prostor rezerviraš; tu si ga je treba izvojevati in kdor prej pride, prej melje. Celotni dražbež je v dvorani. Vstopnine ni treba plačati, a nedvomno bi jo nekateri plačevali še celo prav radi, samo da bi bili v prvi vrsti tega auditorija. Vstopnice torej ni, zato je pa treba priti čim prej. Mnogi prihajajo tako zgodaj, da morajo čakati še pred vrati zastavljalnici, ki so pa vendar odprta najmanj četrt ure pred začetkom dražbe. Stalne obiskovalke imajo že stalne prostore. Čakajo na njih v neki posebni zbravnosti ter slovesnosti, kakor pred slovesno predstavo ali posebnim obredom. Pred začetkom dražbe pa navadno silijo nekateri v ospredje, čeprav ne prihajajo dražiti. To je povsem drug razred ljudi, ki jih dražilec ne gledajo posebno prijazno, čeprav jih skušajo vsaj navidez pomilovati. Konkurenca... Nekateri ljudje hočejo namreč še v zadnjem trenutku rešiti predmet, ki je bil že obsojen na dražbo. Zgodi se, da se zastavljalec mora odpovedati zadnjega

upanja, ker mu primanjkuje nekaj lir. Večkrat tečejo tudi solze. Možgani delajo mrzlično, da bi našli izhod. Če pa ni denarja, ni tudi druge rešitve, da si izposodiš denar in predmet takoj zastaviš dobrotniku. V teh skrbih izkušenci delajo včasih tudi tako, da si danes izposodiš denar ter raje predmet tik pred dražbo, jutri pa predmet zopet zastavijo in vrnejo denar. Tako so najhujše skrbi zopet odpravljene naslednjih 7 mesecev.

Včasih so bili napredaj maja zastavljeni predmeti. Dopolodne so si dražilec ogledali blago in mnogi so prišli popoldne na dražbo, če zaradi samega živahnega stroja, ki je pa bil tik pred prodajo rešen. Med udeleženci dražbe, med navadno pisano množico ljudi, je bilo precej podeželanov. Večina jih je bila skromno oblečena, a ne smete misliti, da nimate denarja. Nekateri res prihajajo na dražbo predvsem zaradi tega, da se malo pogrejejo v topli dvorani, nezaposleni in priložnostni zaslužkarji. Prihajajo tudi nekateri vpokojenci, ki so v zadnjem, kakor bi izpolnili svoj dnevni spored. Čez štiri dni, ki žele kupiti poceni, mlade ljudi, ki žele s čim manjšimi žrtvami izpopolniti svojo garderobo. Največ resnih kupcev je pa nedvomno med nakupovalci stare obleke, med tistimi malimi poslovnimi ljudmi, ki imajo kupčijsko kri v sebi in ki so sicer svoj talent naložili v kramarjstvo, mlekarstvo ali branjarijo. Prihajajo celo kolporterji. Večkrat obiščejo dražbo tudi bivši lastniki predmetov, ki so na dražbi, da tako prisostvujejo nekakšni žalni slovesnosti in tiho vzdihujejo. Ženske so pokrite s klobuki, ki so bili včasih tudi moderni, z rutami, pa tudi z ekstravagantnimi pokrivali. Med moškimi je največ lastnikov kmečkih klobukov, nekaj delavskih čepic, meščanskih baretk in kučem.

Gerhard je slišal daleč tam neke očeto svarilni glas iz orjaškega roga. Čez nekaj minut se je zamolkli glas ponovil, zdelo se je pa, da doni od druge strani.

— Na pomoč, oče, na pomoč! — je zaklical v smrtnem strahu. — Ne morem več, moje noge tiče v blatnem pesku, prid mi naproti, oče!

Z vsako minuto, palec za palcem je naraščala plima ob dečku. Voda mu je segala že do prsi. Oče je bil velič, oče bi jo še lahko prebrodil in ga dvignil na svoje kroke roke.

Klaus Hinrichs pa je stal na svetilniku in potiskal enakomerno ročaj navzdol. Da je bil zračni pritisk v rogu vedno dovolj močan. Trideset mož je na jadrnici, doma imajo žene in otroke, je razmišljal.

Večina jih je bila včeraj razočaranih; čeprav so vedeli, da je blaga malo, so vendar pričakovali več. Skupaj je bilo izklanih samo 14 števil. Najprej je bil prodan suknjič za 65 L (izklancena cena 50 L). Za nekatere predmete so se dražilec potegovali z izredno gorečnostjo. Pri risalnem orodju, ki je bilo izklanceno za 50, prodano pa za 80 L, se še niso posebno razžvepli. Bolj ognjevit so postali pri fotografskem aparatu, ocenjenem na 150 L; prodan je bil za 270 L. Pozneje je bil naprodaj še en boljši fotografski aparat, izklancen na 250 L in izdražen za 480 L. Ljudje, ki imajo denar, očito ne pogrešajo tudi listnic; unje-na listnica je bila ocenjena in prodana za 30 L, nihče ni ponudil več. Prav tako so ljudje odklevali pri moškem površniku, ocenjenem na 100 L. Zdelo se je celo, da ne bo niti prodan, končno je pa vendar nekdo odšel 100 L. Posebnega zanimanja tudi ni bilo za daljnogled. Dražilo so ga od 40 na 60 L. Bitka se je pa razvnela za precej dobro ohranjeno zimsko suknjo, ki je bila ocenjena na 150 L. Prodana je bila za 305 L. Drugi zimski suknjič je bil ocenjen na 60 L, izdražili so ga za 100 L. Manj zanimanja je bilo za kratko zimsko suknjo. Izklancena cena je bila 100, prodajna pa 110 L. Dražilo so tudi staro budilko. Ocenjena je bila na 40, dražilec se je pa zdel vredna tudi 70 L. Marsikdo bi rad kupil lepo blago za moško obleko; bilo ga je 3 m, toda vsi niso imeli nakaznice. Kakor smo opozorili že ob priliki decembrske dražbe, je novo tekstilno blago tudi na dražbah napredaj na nakaznice. Oddati je bilo treba 24 odrezkov. Ocenjeno je bilo na 150, prodano pa za 255 L. Končno sta bila prodana še suknjič in telovnik, precej dobro ohranjena, ocenjena na 60 L, za 105 L. Dražba je trajala le dobrih 20 minut. Nekateri so jo skušali podaljšati na cesti, a vmeša se je hitro ohladila, ker je bilo pač precej mrzlo.

S Spodnje štajerske

— Marljivo delo v okrožju Ptuj. Okrožni vodja Fritz Bauer je podal na okroženem zboru letno poročilo, iz katerega je razvidno, da ima ptujsko okrožje 29 krajevnih skupin. Prirejenih je bilo mnogo zborovanj, katerih se je udeležilo 100.000 ljudi. Tečajev nemščine je bilo prirejenih 61, udeležencev je bilo pa 12.000. Za zimsko pomoč je darovalo prebivalstvo ptujskega okrožja v oktobru in novembru 62.792, v novembru in decembru pa 40.832 mark.

— Med konja je prišla. V bližini postaje Brežice je prišla 82letna Kočevarka J. Zefka Kikel po nesreči med dva konja in zadobila je tako težke poškodbe, da zdravniki nimajo upanja, da bi ji mogli rešiti življenje.

— Novi grobovi. V Mariboru so umrli železničarjeva žena Marija Eger, star 70 let, delavčeva žena Marija Novak, stara 55 let, vinčar Matija Potočnik, star 87 let, hišnik Franc Kraus, star 84 let, vinčar Gregor Polič, star 71 let, železničarjeva hči Herta Gruber, stara 17 let. V Celju je umrl bivši orožniški narednik Franc Kukovec. V Brežicah je umrl znan kmetovalec Ivan Faleschini. V Dornavi je umrl vpokojeni nadučitelj Ivan Rihtarski star 90 let.

— Gibanje prebivalstva v Celju. V Celju so imeli v zadnjem tednu dve civilni poroki. Rojstev je bilo 8, smrtnih primerov pa 11. Poročili so se Stanislav Štošir z Mileno Špeglič in Alois Amier z Ano Zdošek. Umrli so Stefanija Zupanc, Jernej Brežnik, Ivan Zeleznik, Marija Marat, Franc Založnik, Jože Kokol, Ljudmila Drgne, Marija Dreflak, Franc Fideršek, Franc Brečko in Jožefa Staut.

— Dve nesreči. V kamnolomu v Ribnici na Pohorju je zadel debel kamen 46-letnega delavca Antona Probeta v prsi tako močno, da mu je zlomil več reber. Prepeljali so ga v mariborsko bolnico. V Zgor. Kungoti je spodsnilo trgovčevi ženi Mariji Frasn na stopnicah. Padla je tako nesrečno, da si je zlomila levo nogo. Tudi njo so prepeljali v mariborsko bolnico.

— Tečaj nemščine v celjskem okrožju. Stevilo obiskovalcev nemških tečajev v celjskem okrožju vedno bolj narašča. V novembru in decembru se je število tečajev samih podvojilo. Isto velja tudi o obiskovalcih. Lani 1. novembra je bilo v celjskem okrožju 409 tečajev nemščine, obiskovalcev pa 17.000. 31. decembra je bilo pa 719 tečajev in 30.035 obiskovalcev. Tudi v industrijskih podjetjih celjskega okrožja je zanimanje za nemščino vedno večje. Ob koncu lanskega leta je bilo v industrijskih podjetjih 41 tečajev nemščine, udeležencev pa 1549.

— Kazen za povzročeno nesrečo. Pri Sv. Miklavžu se je pripetila nedavno težka prometna nesreča. Iz Ptujja je vozil proti Gradcu rešilni avto, od nasprotni strani je pa prispel drug avto, ki se je zaletel vanj. Sofer je pa mirno nadaljeval pot. V rešilnem avtu se je peljal Ervin Zelenka, ki je izstopil, da bi pogledal, če je avtomobil poškodovan. Tedaj je privozil mimo

Un importante avvertimento

L'Alto Commissario per la Provincia di Lubiana rende noto che in seguito ad accordi conclusi fra il Governo italiano ed il Governo germanico hanno facoltà di liquidare i loro beni trovantisi nei territori ex jugoslavi, ora annessi alla Germania, e di trasferirne il ricavato netto, gli Sloveni:

a) che alla data del 1 IV 1941-XIX avevano residenza nei territori ex jugoslavi, ora annessi all'Italia;

b) che, essendo ivi nati e pertinenti al 1 aprile 1941-XIX si siano trasferiti, prima del 10 dicembre 1941-XX in Italia dai territori ex jugoslavi, ora incorporati al Reich, ed abbiano dichiarato innanzi alle competenti autorità italiane di voler ottenere residenza definitiva in Italia, a condizione che in seguito a ciò venga concessa loro la cittadinanza.

Coloro che intendono rivendicare i propri beni secondo l'accordo suddetto dovranno inviare, nel termine di un mese e, comunque, non oltre il 30 gennaio 1942-X, all'Alto Commissario per la Provincia di Lubiana dichiarazione in duplice, identico esemplare, facendosi attestare sulla stessa dal sindaco del Comune di residenza l'esattezza dei dati personali denunciati.

Gli interessati potranno ritirare i moduli per la dichiarazione presso il Municipio di Lubiana e presso i Capitani di Distretto, ai quali potranno anche rivolgersi per ogni informazione.

Lubiana, 20 dicembre 1941-XX.

L'Alto Commissario Emilio Graziosi

Važno obvestilo

Ljubljana, 13. januarja
Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino obvešča, da so, z ozirom na dogovore, sklenjene med italijansko in nemško vlado, pooblaščeniki likvidirati svoja premoženja, nahajajoča se na ozemlju bivše Jugoslavije, sedaj priključene Nemčiji, in prenesti čisti izkupicek, Sloveni:

a) ki so dne 1. IV. 1941-XIX bivali na ozemlju bivše Jugoslavije, sedaj priključene Italiji;

b) ki so tukaj rojeni in ki so bili dne 1. aprila 1941-XIX smakaj pristojni, pa so se pred 10. decembrom 1941-XX preselili v Italijo iz pokrajine bivše Jugoslavije, sedaj priključene Nemčiji, in so izjavili pred pristojnimi italijanskimi oblastmi, da si želijo ustanoviti svoje stalno bivališče v Italiji pod pogojem, da jim bo naknadno priznana državljanstvo.

Osebe, ki nameravajo uveljaviti svoje pravice glede premoženja na podlagi zgornjega navedenega dogovora, morajo v roku enega meseca, a najkasneje do 30. januarja 1942-XX, poslati Visokemu Komisarju za Ljubljansko pokrajino izjavo v dveh erakih izvodih, potem ko je župan občine njihovega bivališča na samih izjavah potrdil točnost prijavljenih osebnih podatkov.

Tiskovine za izjavo dobijo prošilci pri mestnem poglavarstvu v Ljubljani in pri okrajnih poglavarstvih, pri katerih lahko dobijo tudi potrebna pojasnila.

Ljubljana, 20. decembra 1941-XX.

Visoki komisar
Emilio Graziosi

še en avto in s šoferjem sta naprosila šoferja tretjega avtomobila, naj se odpelje za brezobzirnim vozačem in si zapiše številko njegovega avtomobila. Med pogovorom je pa pripeljal mimo še en avto z veliko brzino, ki je povzročil še rezal ovinek. Zadel je poleg rešilnega avtomobila stoječega Zelenka, ga vleklo več metrov daleč, potem ga pa treščil v stran. Zelenka je zadobil tako težke poškodbe, da je kmalu po prevozu v bolnico umrl. Tudi sofer zadnjega avtomobila je odpeljal po nesreči naprej, da bi se izognil posledicam. Oblasti so pa kmalu dognale, da je bil to Julius Greiner, ki se je moral zagovarjati pred mariborskim sodiščem in je bil obsojen na 8 mesecev ječe.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Torek, 13. januarja: Veronika Milanska, Jutta

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Intermezzo

Kino Sloga: Perzej in šest deklet

Kino Union: Ujetnik iz Santa Cruz

Razstava umetnin akad. slikarja Zorana Mušiča v galeriji Obersnel na Dospovetski cesti

DEZURNE LEKARNE

Danes: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, Hočevar, Celovška cesta 62, Gartsus, Moste

— Zaloška cesta 47.

Naše gledališče

DRAMA

Torek, 13.: Ob 17.30: Boter Andraž. Red

Torek.

Sreda, 14.: Ob 17.30: Hamlet. Red A.

Četrtek, 15.: Ob 17.30: Bog z vami, mlada

leta! Red Četrtek.

OPERA

Torek, 13.: Ob 17.30: Ples v Operi. Red B.

Sreda, 14.: Ob 17.30: Prodana nevesta. Red

Sreda.

Četrtek, 15.: Ob 15.30: Rigoletto. Izven. Dr.

taška predstava. Zelo znižane cene.

PREZGOJNJE OPRAVIČILO

»Zbogom, draga moja,« je dejal, ko se je dvignil izza mize po zajtrku, »če bi pa bil zadržan in se ne bi vrnil proti večeru, te bom o tem obvestil s pismom.«

»Ni potrebno, da bi se zastran tega trudil,« je odgovorila ona. »Tvoje opravičilo pismo sem že našla v tvoji listnici.«

DVOJNA MORALA

Učitelj pripoveduje svojim malim učencem basen o neubogljivem jagnjetu, ki ga je požrl volk.

»Glejte,« je rekel učitelj, »če bi jagnje bilo ubogalo in bilo ostalo v ovčjem hlevu, bi ga volk ne bil požrl, kaj ne?«

»Da, res je,« je odgovoril najmlajši učenec, »pojedli bi ga seveda mi.«

Signali v megli

Na kraju, kjer posejajo zdaj tisoči vsako leto morsko obalo samotnega otoka v Severnem morju, je stal pred sto leti še majhen morski svetilnik. To ni bil visok stolp, zgrajen v vitkem slogu, temveč nizek in čokot, štirikotni, iz velikih kamnov s težkim trdnim zložen.

Klaus Hinrichs je bil čuvaj tega svetilnika. Stanoval je v njem sam s svojim osemletnim sinčkom. Njegovo ženo Anemarije je bila pred tremi leti preselila plima, ko je bredla med osek Watten-skega morja s težko vrečo krompirja na plečih. Tako je živel že tri leta tu sam s svojim otrokom, zrl je skozi majhno, s kame-njem zavarovano okence, če je deček brel od Watten-skega morju. Zvečer je sedel z otrokom za mizo ter ga učil čitati in pisati. Mali naj bi nekoč kaj postal, na morje naj bi jo mahnili in se dokopal do krmarija, kakor njegov stari oče, ki je bil izgubil svoje življenje pri ritcu Horn.

Sleheri dan je deček brel od Watten-skega morja. Morje je večkrat odtrgalo iz skritih plasti velike kose jantarja, ki jih je lahko Hinrichs dobro prodal bremenskem trgovcu, ko je prispel vsako leto enkrat v svojem čolnu na otok Hinrichs je tudi danes opazoval svojega sinčka, kako se je v velikih lokih izogibal morskimi globinam. Večkrat se je ustavil in se ozrl na morski svetilnik, potem pa

je nadaljeval svojo pot in meril s palico globino morja. Skakal je čez pregloboke kotline in puščal celino vedno dalje za seboj.

Toda plima je zahrbtna in če prinese s seboj svojega sivga

Kako je bila razdeljena milijonska dediščina

Nedavno je bila zaključena zapuščinska razprava po pokojnem milijonarju Alojziju Vodniku

Ljubljana, 13. januarja. Pred dvema leti, 9. januarja 1939 je umrl v Ljubljani po vsej Sloveniji znani veleindustriec in gospodarstvenik Alojzij Vodnik. Njegova smrt je vzbudila v vseh krogih slovenskega javnega in pridobitnega življenja veliko obžalovanje in čutilo se je, da smo z njim izgubili sposobnega delovnega moža. Umrl je v starosti 71 let.

Rod Alojzija Vodnika izhaja, kakor je znano, iz Podlutke. Tamkaj so se že njegovi predniki močno uveljavili in je bila Vodnikova hiša znana kot zelo premožna. Imel so mnogo zemlje: njiv, gozdov, travnikov, doma so vodili gostilno, razen tega pa so zelo uspešno izkoriščali kamnolom. Tako je bilo že Lovrencu Vodniku omogočeno, da se je uveljavil tudi na obodju naglo razširjajoče se Ljubljane. Ze leta 1883. je kupil v današnji Kolodvorski ulici večje posestvo. To kakor tudi parcelo na Glincah je potem podedovala po njem Marija Vodnikova, ki je bila prav tako doma iz Podlutke.

Tako je mladi Alojzij Vodnik že v mladosti imel dovolj vploda in pouka za svoje bodoče udejstvovanje. Lotil se je kamnoseške obrti in se začel uveljavljati pred približno 52 leti. Zemeljska knjiga beleži, da je leta 1891 na podlagi izročilne pogodbe postal lastnik posestva v Kolodvorski ulici, ki je takrat obsegalo samo hišo št. 32 in pritrilino. Istočasno je prevzel tudi gozdne parcele na Glincah. Podjetje mu je zelo dobro uspevalo. Svoj obrat je večal od leta do leta in zato se je mogel še uspešneje uveljavljati tudi v drugih gospodarskih panogah. Kmalu po začetku sedanje stoletja je bil izvoljen v upravo Ljubljanske kreditne banke. Sodeloval je v njej do smrti in bil dolgo časa upravni predsednik.

Procvit podjetja mu je omogočil, da se je še trdnjeje zasidral na ljubljanskem tleh. Leta 1902. je v nekdanji Sodni ulici, današnji Tavčarjevi, kupil stavbno prostora, na katerih je bila kasneje zgrajena palača št. 4. Med svetovno vojno pa je povečal svoje premoženje tudi v Kolodvorski ulici, kjer se mu je posrežilo kupiti hišo št. 28 in 34 ter v Slomškovi ulici hišo št. 1. Lastniki omenjenih hiš so bili dediči nekega leta 1910. umrlega Schwingshanecka. Tako je njegovo premoženje od leta do leta narasčalo, saj je poleg tega imel mnogo denarja vloženega tudi v ugodno uspešajočih slovenskih industrijskih podjetjih. Ob njegovi smrti se je splošno cenilo, da znaša vrednost njegove zapuščine visoke milijone.

Cepprav mu je življenje tako ugodno uspevalo, je bil Alojzij Vodnik vendarle zelo skromen. Znano je bilo, da ima odprto roko za potrebe raznih strokovnih organizacij, pa tudi da goji veliko zanimanje za našo umetnost. Bil je med prvimi, ki so darovali

za našo Narodno galerijo; poklonil je din 100.000. Razumljivo je zato, da je kmalu po smrti nastalo zanimanje, komu bo pripadla ogromna dediščina. Zanimanje je bilo tembolj upravičeno, ker je Alojzij Vodnik umrl brez direktnih potomcev, razen tega pa so mnogi, ki so prihajali z njim v stik v vsakdanjem življenju vedeli povedati, da je mnogokrat pred svojo smrtjo premišljal, kako bi svoje premoženje razdelil, da bi bilo v korist tudi širšim krogom slovenske javnosti. Nemala senzacija je bila, ko se je izvele, da je umrl brez poslednje volje.

Tako je ogromna dediščina, ki bi bila v primeru, da bi bil pokojnik napisal poslednjo voljo, šla nedvomno drugačno pot, vsaj v velikem delu bila prepuščena po zakonitih določbah v odločitve sodišča.

Kot dediči so priglasili svojo pravico pokojnikova soproga Ivanka Vodnikova, rojena Pogačnik, dalje zapustnikov nečak Alojzij Jankovič, kamnoseški mojster iz Rožne ulice in pranečakinja se mladoletna Branka Kokačeva iz Kolesarjeve ulice. Delo okrajnega sodišča je bilo razumljivo dolgotrajno, saj je bilo treba poleg ugotovitve upravičenosti priglasenih dedičev ugotoviti tudi vse dele dediščine. Zapuščinska razprava se je tako zavlekla preko enega leta in pol in zaključno prisojilo je postalo pravomočno šele 26. novembra lanskega leta.

Po ugotovitvah zapuščinske razprave je sodišče razsodilo, da ima pokojnikova žena do dediščine pravico v višini sedem osmin. Osmo osmina je pripadla Jankoviču in Kokačevi, vsakemu na polovico. Na podlagi tega razmerja so bile nepremičnine v zvezi z gotovino in vrednostnimi papirji razdeljene takole:

V Kolodvorski ulici je pripadla hiša št. 34 z gospodarskim poslopijem, dvoriščem in vrtom v skupni izmeri 1669 kv. m. in h št. 28 z dvoriščem in vrtom v skupni izmeri 606 kv. m. Ivanka Vodnikovi. Razen tega je pokojnikova žena postala lastnica hiše v Tavčarjevi ulici in pa gozdnih in drugih parcel na Glincah.

Alojzij Jankovič je postal lastnik hiše št. 32 v Kolodvorski ulici. K hiši spadajo: gospodarsko poslopije, kamnoseška delavnica in dvorišče v skupni izmeri okoli 1000 kv. m. Njemu je bilo prisojeno tudi posestvo v katastrski občini Velika Ligojna, ki spada pod vrhniški sodni okraj.

Končno je mladoletna Branka Kokačeva postala lastnica hiše št. 1 v Slomškovi ulici. Pri tem je bila vključena prepoved odutitve in obremenitve hiše brez izrecnega pismenega privoljenja matere lastnice Josipine Kokačeve, rojene Jankovičeve. Do njene smrti, in vključba predkupne pravice na korist kamnoseškega mojstra Alojzija Jankoviča.

Med tem ko si je Castriota kmalu opomogel, Barbonu ni koristila nobena pomoč in ugotovilo se smrt. Truplo so prenesli v sodno mrtvašnico. Kasneje je županstvo dovolilo pogreb na Barbona so položili na mrtvaški oter. V trenutku ko bi se imel začeti pogrebni obred, pa se je Barbone nenadoma dvignil na komolcih, da bi vstal iz krste. Izbrpan pa je padel nazaj v svoje tesno ležšče. Dogodek je prvi hip zbudil grozo pri vseh navzočih, ko pa so se zavedli, so naglo poklicali zdravnika in upanju, da bodo mogli Barbona še rešiti. Bilo pa je prepozno, mož je bil tokrat v resnici mrtev.

Železniška nesreča na progi Milan - Chiasso. Na progi Milan - Chiasso se je zgodila železniška nesreča, ki k sreči ni zahtevala človeških žrtev. Materijalna škoda pa je precejšnja. Zaradi zloma zadnje osi četrtga vagona pred koncem tovornega vlaka, ki je vozil proti Milanu, se je poškodovani vagon iztril in odtrgal od ostalih vagonov. Z njim so se ustavili tudi zadnji trije vagoni, vlak pa je vozil naprej, ker železničarji nesreče niso opazili. Iztrljen vagon se je prevrnil na desno in zaprl prehod na sosednjem tiru. V tistem trenutku je pridrvel z nasprotni strani brzovlak, katerega lokomotiva je zadel v prevrjeni vagon. Večje nesreče ni bilo, kakor da se je lokomotiva precej občutno pokvarila. Promet je bil nekaj ur prekinjen, potem pa vzpostavil po enem tiru, ker so morali tistega, na katerem se je iztril tovorni vagon, popravljati več dni.

Nova bolnica v Kordunu. Kakor poročajo zagrebški dnevniki, je na prošnjo občinskega glavarstva v Slunju sklenila hrvatska vlada v tem kraju ustanoviti državno bolnico. Slunj leži sredi Korduna in je okoli 50 km oddaljen od najbližje zdravstvene ustanove. Ker ima veliko zalede, je potreba bolnice razumljiva. Za zdaj bodo za bolnico uporabili neko primerno poslopje, ki ga bodo pozneje še izpopolnili in dozdali rentgenološki oddelek in oddelek za nalezljive bolezni. Dava želja Slunja in vsega Korduna bo s tem izpolnjena.

Za napredek Bjelovara. Bjelovar je eno važnejših hrvatskih mest, ki ga tudi Slovenci precej dobro poznamo in kar potrjuje tudi njegov letni proračun. Ki znaša blizu 10 milijonov kun. Kljub svoji pomembnosti in obsežnosti, Bjelovar doslej ni imel svojega vodovoda in svoje kanalizacije, pač pa je živel tako preprosto, kakor so v starih, dobrih časih živila vsa mesta. Kakor pravijo hrvatski listi, ima tudi Bjelovar v neodvisni hrvatski državi lepo bodočnost. Za letošnje leto so določena razna pomembna javna dela, ki sta med njimi najpomembnejša vodovod in kanalizacija. Za Bjelovar, ki ima nad 13.000 prebivalcev, bo to vsekako pomembna pridobitev, hkrati pa pogoj za uspešen nadaljnji razvoj.

Zagreb dobi mestni pogrebni zavod. Zagrebški župan Ivan Werner, ki je v osmih mesecih svojega dela storil že mnogo za napredek Zagreba in zlasti za izboljšanje njegovega denarnega položaja, je te dni sklenil ustanoviti tudi v Zagrebu mestni pogrebni zavod, kakršnega poznamo v Ljubljani že dolga leta. O tem smo kratko

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Prodajne ob delavnikih ob 16, 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

KINO UNION * TELEFON 22-21

Ujetnik iz Santa Cruz

Umetniška delo, Maria Mercader, Giuseppe Rinaldi in drugi

KINO SLOGA * TELEFON 27-30

Kriminalni film po znamenitem romanu Edgara Wallacea

Rdeči krog

Napeta detektivska zgodba o razkrinkanju tajinstvene zločinske družbe.

KINO MATICA * TELEFON 22-41

Globoka ljubljenska zgodba in obenem ljubljanski glasbeni film

Intermezzo

Leslie Howard Ingrid Bergman

že poročali. Zagrebški mestni pogrebni zavod pa ne bo nobeno monopolično podjetje, ki bi onemogočalo svobodno tekmovanje glede cen, pač pa bo še naprej obstajali vse dosedanje pogrebni zavodi. Novi zagrebški mestni pogrebni zavod bo seveda uravnil dosedanje cene pogrebov in zlasti poskrbel za to, da bodo tudi revnejši sloji lahko na dostojen način spremlili svoje drage pokojnike na njihovi poslednji poti. Za ustanovitev novega mestnega pogrebnega zavoda je Zagreb v svojem proračunu za letošnje leto določil vsoto 2 milijona kun.

Hrvatska tekstilna industrija. Po naj-novejših podatkih ima Hrvatska 185 tekstilnih podjetij z 220 obrati, od teh 71 tle-tin, 44 tvornice trikotarje in nogavic, 24 predinice, 22 predelovalnic lanu in prediva, 16 izdelovalnic perila, oblik in klobukov, 16 belinice, 13 tovarn izdeluje preproge, zastore in blaznice, 12 pa čipke, pasove in drugo galanterijsko blago.

Uvozna dovoljenja na Hrvaškem. Hrvatski minister narodnega gospodarstva je odredil, da se podaljša generalno dovoljenje za uvoz blaga iz inozemstva do konca februarja. Izvzeto je samo luksuzno blago, poleg tega pa pošiljke blaga iz Bolgarije, Rumunije, Švedske, Švice, Slovaške in Madžarske. Za blago iz teh držav je potrebno posebno dovoljenje v vsakem posebnem primeru.

Nova zajednica za železo in kovine na Hrvaškem. Hrvatski minister za obrt, industrijo in trgovino dr. Dragotin Toth je te dni izdal posebno odredbo, ki je z njo ustanovil zajednico za železo in kovine. Na-loga nove zajednice je nadzorstvo nad pridelovanjem, zbiranjem in predelovanjem vseh kovin, kakor železa, jekla, kositrja, bakra, aluminija, svinca, niklja, cinka, antimona, živega srebra, kroma in drugih. Odredba tudi točno določa način poslovanja nove zajednice, ki so ji bila dana precej široka pooblastila.

Razdelitev kuriva za revne meščane. Na pobudo zagrebškega župana Ivana Wernerja je zagrebška mestna občina nabavila 200 vagonov drv, ki so jih delo poklonili razni podjetniki, delno pa jih je občina plačala. Vsa ta drva so bila brezplačno razdeljena med zagrebške revče. Skupno je bilo doslej obdarovanih 1600 revnih družin, ki je vsaka od njih dobila brezplačno po 400 kg drv. Velika skrb s strani mestne občine za revnejše sloje je med istimi zbudila največje priznanje.

Nad pol milijona kun za žilnsko pomoč. V prvih dnevih januarja so po poročilih zagrebških dnevnikov darovali Zagrebčani za hrvatsko žilnsko pomoč 513.244 kun. Največji del tega zneska so nabrali na ulicah, manjše zneske pa so darovali posamezni uradi. Precejšen znesek so nabrali tudi po zagrebških kavarnah in raznih drugih gostinskih obratih. Z javnim zbiranjem darov za hrvatsko žilnsko pomoč v Zagrebu še nadaljujejo in se pripravi, da bodo v kratkem dosegli lep znesek 1 milijona kun.

Ogromen promet z nepremičninami v Zagrebu. »Hrvatski Narod« poroča, da je lani znašal promet z nepremičninami v Zagrebu skoraj 655 milijonov kun oziroma v prvih mesecih lanskega leta dinarjev. V zemljiških knjigah Zagreba so lani vpisali bremen za 506 milijonov 513.000 kun, izbrisali pa bremen v znesku 276 milijonov 600.000 kun. V primeri z letom 1940 je bila lanska obremenitev zagrebških nepremičnin dvakrat večja, dokaj skromnejši pa je bil izbris bremen.

Delokrog vrhovnega sodišča v Banja Luki. Hrvatske »Narodne novine« so v petek objavile zakonsko odredbo o delokrogu novoustanovljenega vrhovnega sodišča za vse področje neodvisne hrvatske države, ki bo imelo svoj sedež v Banja Luki. Ista zakonska odredba tudi določa ustanovitev višjih državnih pravdnstev v Zagrebu in Sarajevu, kakor tudi ukinitve Stola sedmorice in dosedanjega višjega državnega pravdnstva v Zagrebu ter Vrhovnega sodišča in višjega državnega pravdnstva v Sarajevu. Novoustanovljeno Vrhovno sodišče za vse področje neodvisne hrvatske države bo odsele poslednja instanca v pravnih zadevah. Predsednik tega sodišča bo palagal službeno prisego pred glavarjem dr. Paveličem, podpredsednik in njegovi svetniki pa pred predsednikom. Zakonska odredba točno določa delokrog novega vrhovnega hrvatskega sodišča, ki bo že v kratkem začelo z rednim poslovanjem.

Promet med Zagrebom in Splitom uklinjen. Zaradi nenavadno obsežnih snežnih zametov je bil te dni železniški promet med Zagrebom in Splitom uklinjen. Pomanjkljiv je tudi telefonski in brzojavni promet, ker je sneg potrgal telefonske in brzojavne vode.

Moratorij na Hrvaškem. Zveza dolžnikov hrvatskih srednjih stanov poroča, da se nanaša odlok o podaljšanju notranjega moratorija do 21. aprila 1942 za vse obveznosti, ki so nastale pred 1. januarjem 1939. Pripravlja se pa zakon, s katerim bo urejeno tudi vprašanje takozvanih starih dolgov.

Samo trije formati papirja na Hrvaškem. Hrvatski gospodarski minister je odredil normiranje formatov papirja. V bodoče bodo dovoljeni samo trije formati.

Iz Ljubljane

—lj Vedno bolj nas zebe. Ze ob samem pogledu na sneg nekatere zadnji dni zebe precej bolj, čeprav posebno hudega mraza doslej še ni bilo. Ob koncu decembra je bilo precej bolj mrzlo, saj je minimalna

Dogoni klavne živine

Prehranjevalni zavod Visokega Komisariata za Ljubljansko pokrajino priredi v prihodnjem tednu te-le dogone za klavno živino:

dne 20. januarja 1942 v Grahovem za govedo in prašiče;
dne 20. januarja 1942 v Stični za govedo in prašiče;
dne 21. januarja 1942 v Mokronogu za govedo in prašiče;
dne 21. januarja 1942 v Ljubljani za govedo in prašiče.

temperatura znašala zunaj mesta že — 15°. Včeraj se je podnevi še malo ogrelo in maksimalna temperatura se je dvignila na — 5°. Davi je znašala minimalna temperatura sredi mesta — 10,6°. Pričakovati moramo, da bo prihodnje dni še znatno mrzleje, zlasti, če se bo povsem zjasnilo.

—lj **Prihodnji koncert Glasbene Matice** bo v ponedeljek dne 19. t. m. ob pol 7. uri zvečer v Hubadovi dvorani. Koncertni spored bo izvajal mojster na orglah skladatelj Matja Tomc in koncert je vzet iz cikla šestih večerov predklasične glasbe, ki jih bo izvedla Glasbena Matica z raznim sodelavci do konca letošnje sezone. Koncert bo zanimiv, pokazal nam bo skladbe, ki so zelo malo znane in ki nam kažejo zgodovinski razvoj orgelske igre. Na koncert opozarjamo. Vstopnice v Knjigarni Glasbene Matice.

—lj **Maščobe za mesec januar.** V Ljubljani bodo upravičenci za mesec januar dobili za zabelo 200 gr presnega masla, 100 gr soljene slanin in 1 del olja. Trgovci bodo sladkor, maščobe in milo od 13. t. m. dalje dobili kot minuli mesec pri svojih grozistih razen onih trgovcev, ki dobivajo blago pri trvdkah Krisper Coloniale in A. Šarabon & Co. Ti bodo namreč ta mesec dobili milo pri trvdki Gregore & Co. a pri trvdki Ivan Jelačin rajonirani trgovci bodo enako kot prejšnji mesec dobili milo v mestnem preskrbovalnem uradu. Ker se pa na nabava presnega masla za nekaj dni zakasnila, bo razdeljeno pozneje.

—lj **Pokr. odboru Rdečega križa so darovali:** G. prof. dr. Lavrič mesto cvetja na grob pok. ge. Johance Troštove 100 L, g. Pavlič Leopold (zastopstvo Škodovih zavodov) mesto novoletnih voščil 1000 L, g. Rojina Anton, ind. Slomškova 8, namesto venca na grob pok. Josipa Stupice 100 L, gg. Franc in Marija Deschman v počastitev spomna pok. ge. Bitene Marije 50 L. **Prvo društvo hišnih posestnikov** v Ljubljani v spomin svojega častnega člana in dolgoletnega odbornika pok. kanonika Sušnika Ivana 400 L. **Vzajemna zavarovalnica** v Ljubljani v počastitev spomna pok. kanonika Sušnika Ivana 5000 L. — Plemenitimi darovalcem (škrena hvala!)

—lj **Novost v Ljubljani** je italijanski muškat, ki ga toči gostilna Lovšin.

—lj **Pobotni urad za terjatve in dolgove** Visokega komisariata se je preselil iz juštične palače, Ljubljana, Rimske trg, na Stari trg št. 34, drugo nadstropje, levo.

Srbija ima 3973 zadrug

Zadrugišstvo igra v srbskem gospodarskem življenju tako po svoji razpredenosti, kakor tudi zaradi svoje tradicije važno vlogo. Srbske kmetijske zadruge so bile med prvimi zadrugami na Balkanu. Svoje duhovne prednike so imele v skupnih gospodarskih dejstvih, ki obstojajo ponekod še zdaj. Srbija ima zdaj 3973 kmetijskih, obrtniških, kreditnih, konzumnih in drugih zadrug. V skladu z gospodarsko strukturo Srbije so najbolj razširjene kmetijske zadruge, ki igrajo tudi važno vlogo v srbskem javnem življenju. Skoraj vse so včlanjene v glavni zvezi srbskih kmetijskih zadrug. V nji je včlanjenih 2.500 zadrug in tako obsega Zveza okrog 63% vseh zadrug v Srbiji.

Glavna zveza srbskih kmetijskih zadrug je utrpela po vojni okrog 100 milijonov din izgube. Kot ena prvih ustanov se je lotila obnove. Od zadrug, včlanjenih v nji, so morale biti opuščene v glavnem samo živinorejske. Glavna zveza si prizadeva prilagoditi se k novim razmeram z raznimi ukrepi. Zavzema se posebno za pridelovanje industrijskih rastlin in oljarje.

Iz Trebnjega

— **Osebnost vest.** Inž. Alojzij Lovko, delegat »Preveda« pri občini Trebnje, je po službeni potrebi premeščen k prehranjevalnemu zavodu Visokega Komisariata v Ljubljani. Priljubljene uradniku, ki je na tem odgovornem mestu storil za naše ljudstvo vse, kar je bilo v njegovi moči, želimo na novem položaju enake uspehe. Posebno v prijetnem spominu pa bo ohranilo svojega tovariša uradništvo občine Trebnje, ki mu v njegovim imenu izreka Albin prisrčno zahvalo in željo na čim večkratno snidenje. Na izprazneno mesto delegata »Preveda« pri občini Trebnje je z odlokom Visokega Komisariata v Ljubljani imenovan g. Ludovik Filipč, bivši sreski kmetijski referent v Mariboru.

— **Gozdne posestnike** opozarjamo na važno obljavo občine, ki pravi med drugim: Po nalogu Visokega Komisariata so vsi gozdni posestniki dolžni proizvajati kar največ lesa. Zreli gozdovi se morajo izkoristiti. Sečne se lahko prično brez predhodnega dovoljenja okrajnega glavarstva. Gozdni posestniki naj store svojo dolžnost, da se tako izognejo strogim sankcijam te naredbe.

— **Obnovljena lesna industrija.** Novi namernik vodne žage v Trebnjem je z novim letom pričel z obratovanjem. Delo v tovarni se je v polnem razmahu obnovilo. Z obnovitvijo lesne industrije v Trebnjem so zadovoljni zlasti kmetje, ki imajo sedaj priliko, da brez posredovalcev prodajo vsakovrstni les za žago direktno tovarni in tako dosežejo ugodnejše cene, kakor bi jih sicer. Zategadelj želimo novemu gospodarju naše trebanjske žage čim večjega razmaha.

— **Visok sneg.** Po vsej Dolenjski je zapadel visok sneg. Sneži že več dni neprestano. Snežna plast je v okolici Trebnjega nad meter debela. Vsa pota so zasnežena. Ceste orjejo po parkrat dnevno s snežnim plugom. Zunaj ni mogoče opravljati nobene dela in se vse tišči okrog toplih peči. Pričela se je torej prava zima in siceršnji ljudje žele, da bi tudi že odkimala Smučarji pa so nasprotno prišli na svoj račun in uživajo v lepi zimski prirodi. Na včerajšnje

La lampada di qualità prodotta nello stabilimento di Milano della TUNGSRAM ELETTRICA ITALIANA S.A.

Kakovostna žarnica proizvajana v Milanu v tvornici trvdke TUNGSRAM ELETTRICA ITALIANA S.A.

TUNGSRAM

nedeljo se je zgodilo provič, da je v Trebnje prispelo precej smučarjev celo iz Ljubljane, ki so jim ugodni tereni v okolici zelo ugajali.

Sportni pregled

Italijanska nogometna zveza
Italijanska nogometna zveza je bila ustanovljena 15. marca 1898. V odvisnosti od vrhovnega italijanskega državnega olimpijskega odbora urejuje vso nogometno aktivnost v državi.

Zvezo vodi zvezni direktorji, katerega predsednik, namestnik predsednika in tajnik tvorijo v njegovem okviru predsedniški urad. Predsednik italijanske nogometne zveze je državni svet, Giorgio Vaccaro, njegov namestnik je dr. svet. inž. Rodolfo Vecchini in tajnik dr. inž. Ottorino Braschi.

Zvezni odbor pa sestavljajo: predsednik Livorno Bruno Balocchi, predsednik Baratte Primo Baratta, predsednik Bresciani Carlo Beretta, dr. svet. Inigo Betti, predsednik Torino Ferruccio Novo, predsednik Ambrosiane Fernando Pozzani, predsednik Fiorentina, dr. svet. markiz Luigi Ridolfi, predsednik Pescara dr. Vittorio Angelo Vetta, predsednik GUFFA dr. Enrico Aureggi, predstavnik GILA stotnik Luigi Livio Tedeschi in končno državni tehnični komisar Vittorio Pozzo.

Tri mednarodne prireditve Hrvatov

Hrvatski sportniki se marljivo pripravljajo na tri važne mednarodne prireditve, ki bodo še ta mesec. Prvi bodo nastopili tabletenisti. V soboto prispejo v Zagreb slovaški zastopniki table tenisa, med katerimi je najboljši Vlado Horvat, član SK Bratislava.

Takoj naslednji dan pa bo prireditve, ki bo pritegnila glavno zanimanje hrvatskih sportnikov. V Zagrebu bo nastopila nemška nogometna reprezentanca, ki se po navodilih nemškega nogometnega sveta že pripravlja na težavno bitko. Tudi Hrvati premišljujejo, koga bi uvrstili v državno moštvo, da bi jih čim boljše zastopalo. Zveza je zaenkrat določila 16 igralcev, ki bi prišli v postev, vendar se zdi, da bo veliko večino državnega moštva sestavljali Gradjanski, od drugih pa so v resni kombinaciji še Kocić in Kacian od Haška ter Pavelić od Concordie.

V Vratislavi bo od 21. do 26. t. m. veliko bokarsko tekmovanje, ki se ga bodo udeležili tudi zastopniki hrvatske bokarske zveze.

Zmaga italijanskih rokoborcev

Dvoboj italijanskih in švicarskih rokoborcev, ki je bil smoti v Rimu in ki mu je prisostvovalo nad 4000 gledalcev, se je končal z zmago italijanskega moštva. Italijanski rokoborci so zmagali petkrat, švicarski pa samo enkrat in sicer v kategoriji lahke teže.

MOŽ SE VRAČA Z DOPUSTA

»Kaj, na dpuštu si izgubil poročni prstan?« ga sprejme žena.
»Da, ker mi nisi zašila luknje v žepu to-lovnika.«

KRASNE POČITNICE

Znan bankir je rekel svoji ženki:
»Preveč si utrujena, dragica, odpelji se v kopališče!«

Po nasvetu pozornega soproga se je dragica odpeljala v kopališče, se nastanila v lepem hotelu, seveda ne sama, ampak v družbi kavalirja.

Čez tri dni je hotel bankir svojo ženo presenetiti in je telefoniral v hotel:
»Halo, ali je tam gospa Steljanova?«

Sobarku mu je odgovorila:
»Ne, gospa je pravkar odšla na izprehod, toda pokličem vam k telefonu gospoda.«

POZOR!

Na zalogi imam nove in rabljene gojzorce, otroške galose; sprejemam vsa popravila (tudi gumijasto obutev). — Klavžer, Vošnjakova ulica 4. 104

15-LETNI FANT

dober risar, bi se rad naučil za umetnega slikarja. Naslov v upravi! Slov. Naroda.

POMIRJENJE ŽIVCEV IN SPOKOJNOST

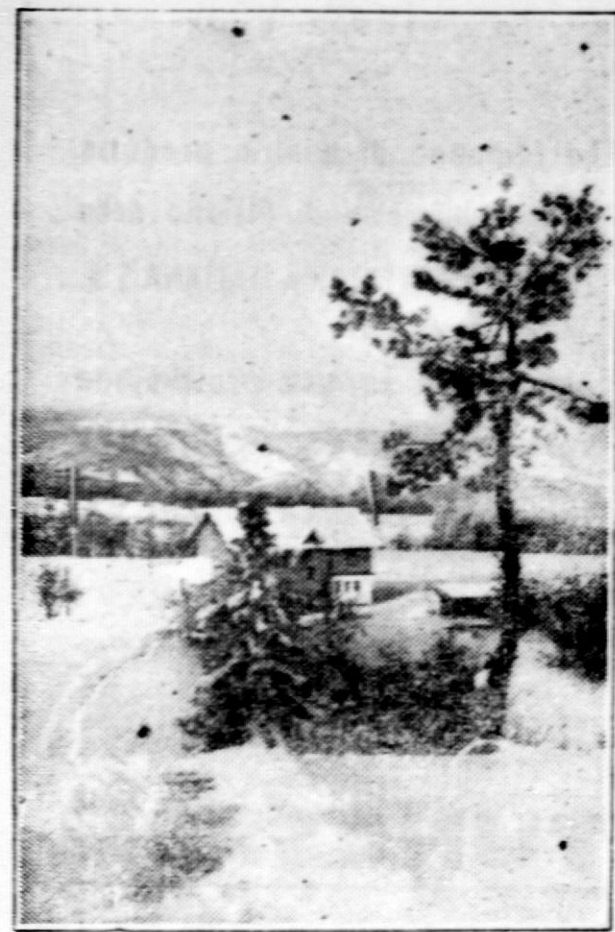
dosežete, če dnevno redno pijete zdravilno in krepilno Ambrozevo medico, katero dobite v Madarni, Ljubljani, Zidovska ul. 6. /87

PRODAM

kuhinsko kredenco in kopalno banjo. Josip Zorman, Breg 14.

Polževo ima posebno srečo

K prijaznemu planinskemu domu spet romajo dolge vrste razigranih smučarjev

Ljubljana, 13. januarja

Kakor Ljubljano, je tudi vso Dolenjsko tja do Gorjancev in belokranjskih pobočij enstran njih pobegli nov sneg, ki kaže, da bo ostal in da se je prav za prav šele zdaj začela prava zima. Snega je precej, največ spet okoli prijazne Višnje gore, ki je letos njej in njenemu Polževemu menda posebno naklonjen. V soboto in nedeljo se je še zmerom ponujal in se vrtinčil v zraku, vendar pa ni naltaval več v tako gostih kosmičih kakor prejšnje dni.

Stari očanci, ki jih domači ljudje upoštevajo kot dobre vremenske proroke, se ozirajo v nebo in pravijo, da bo še snežilo in da bo mrz abo bolj pritisnili.

Spomnimo se našega kmeta

Ne bodimo preveč sebični in ne mislimo samo nase, ki nam sneg prinaša veselje in razvedriljo. Kadar ga v zimskih mesecih ni, so smučarji nejevoljni in s hrepenenjem gledajo proti nebu, kdaj se bo pooblačilo in odprlo. Proti nebu gledajo tedaj tudi kmetje, toda njihove želje so drugačne. V mislih nimajo nepreoranih pobočij, da bi jih zorali s svojimi smučkami in oživil s svojimi vriskii. Proti nebu gledajo in mislijo na zemljo, mislijo nanjo zase in za vse nas.

Letošnja zima, ki še ni bila zima, je prinesla kmetu dovolj skrbii. Ozimnina je v zemlji, prezimiti bi morala pod snežno odejo, da bi nam pomladi mogla dati novega kruha, snega pa je bilo letos premalo in premalo je kljuboval zimskemu solncu. Pobegli je bil njive, potem pa je pošljalo selence in ga pobralo. Meščani, ki ne vedo za kmetove skrbi, bridkosti in težave, se tiste dni niti spomnili niso, da bi nam javlala letošnja zima lahko prinesla lakoto v deželo.

To je vedel samo kmet in zaradi tega se je skrbno oziral proti nebu. Zaradi tega je tudi s skrbjo pričakoval sneg, ki bo obležal in ki ga zimsko solnce ne bo več moglo pregnati.

Ozimnina je v zemlji in bi se lahko zgodilo, da bi segnila, če bi ne pokrival njiv sneg. Kaj bi se zgodilo z nami, če bi ozimnina propadla, pa si lahko mislijo tudi razvajeni meščani, ki sicer nikoli niso vajeni vsakdanjih kmetovih skrbi.

Novi sneg, ki je zdaj zapadel, ni torej odrešenje samo smučarjem, ampak predvsem kmetom, ki bi morali nanje večkrat in z večjo ljubeznijo misliti.

Posebna sreča

Ze tedaj, ko smo pisali o božičnih dnevih na Polževu, smo omenili, da je imelo Polževo lani posebno srečo. V Ljubljani in tja do Skofljice smo že skoraj pozabili na sneg, ki so nanj pozabili že tudi v krajih od Stične tja proti Novemu mestu, okoli Višnje gore in zlasti na Polževu pa je bilo tedaj snega toliko, da ga bataljoni smučarjev ne bi mogli zorati. Zato je tudi razumljivo, da je bil v božičnih dnevih na Polževu tak živžav, kakršnega Polževo menda za božič še ne pomni.

V začasnih dnevih starega leta je imelo Polževo tudi malo smole. Zimsko solnce je bilo s svojo toploto kar nekam preveč radodarno in so zaradi tega poti na Polževo zledenele. Številni smučarji, ki so zadnji dan starega leta hoteli na Polževo, so

se na pol poti premislili in se vrnili v dolino. Hoja navkreber po ledu je težavna, snuka pa je po zledenem snegu sploh nemogoča. Kolikokrat je tedaj kdo padel in zaklel, ve vsak sam, toda kljub temu so bili junaki, ki se niso dali ugnati in so se z največjim naporom vendarle prebili do Polževga. Lepa silvestrska noč jim je bila najlepše plačilo za njihov trud.

Novo leto je Polževu spet prijazno naklonjeno, kakor mu je bil naklonjen božič.

Snega je zapadlo nič koliko in procesje smučarjev se spet plazijo proti smučarskemu domu, ker si ogrejejo premrzle ude, nato pa se spet požene v hrib proti Sv. Duhi. Počasno pot navzgor in naglo navzdol ne prestanto ponavljajo, dokler se utrujeni in žarečih lic ne vrnejo spet v smučarski dom.

V domu

V prijaznem smučarskem domu na Polževu se potem začne pravcavo obleganje. Ne sicer takšno, kakršno je princ Evgen v davni pripravi Beogradu, pač pa sila preprosto obleganje velike in zmerom tople peči. Na njej se potem suše srajce, nogavice, tople volnene jopice in kdo ve, kako je vsem tem oblačilom ime, pred domom pa so, kakor puške pri vojaki, v lepih stožcih zložene emuči.

Od treh strani obdajajo veliko peč v smučarskem domu na Polževu klopi, polne mladine. Greje se, pije topel čaj, tu in tam pa zapoje prirčno našo domačo ali tudi zbadljivo. Ost meri po navadi na dekleta, ki pa se ne hudejejo. Pravi športniki in planinci jeze ne poznajo. Dekleta se zaradi tega samo muzajo, kadar se jim zdi preveč, pa z jezičkom vrnejo mlo za drago, da je razpoloženje še bolj prirčno.

Bil bi greh, če bi, ko že pišemo o samem domu, pozabili na gostoljubnost njenega domačina in na skrbno postrežbo, ki ne za-

ostaja kar nič za naboljšimi ljubljanskimi gostinskimi obrati. Pohvaliti pa moramo seveda tudi tiste, ki so skrite našim očem v kuhinji. Poleg domače gospe se suče tam še nekaj pridnih deklet ali žena, ki skrbje za naše želodce, da ne omagamo. Tudi kuhinja na Polževu uživa sloves, kakršnega uživa sloviti višnjegorski pož. In tudi ta kuhinja, čeravno se je redki spomnijo, doprinaša nemalo k veselumu razpoloženju na Polževu.

Nazaj proti Ljubljani

Ure potekajo na Polževu čudovito naglo. Zgodaj popoldne je že treba misliti na odhod, če hoče človek ujeti prvi večerni vlak, ki po navadi brez zamude prispe v Ljubljano okoli šestih.

Redki, ki ne prihajajo pozimi na Polževo zaradi smučanja, ampak samo zaradi lepote zimске prirode, se napotijo prvi v dolino. Do Višnje gore in njene železniške postaje je dobra ura hoda. Smučarji se poslovo od doma pozneje, saj je njihova pot naglejša in ne pozna zaznamovanih poti, ki se jih drže navadni pešci. Mladina za smučeh drevi po pobočjih, tu in tam se prekopicne, spet pobere in z veselim smehom drsi v dolino.

Na višnjegorski postaji se potem počasni pešci in hitri smučarji spet srečajo. Če je kaj časa, jo ta ali oni zavije še malo k Omahnu, da si prvičve zasoplo dušo s kozarcem dobrega vina ali z okusnim prigrizkom.

Ko prisopihla vlak in se ustavi, gledajo potniki začudeno, od kod ta velika smučarska vojska. Smučarji jim radi razložijo iz dolenjskega smučarskega raja, s Polževga.

Prej ga ljudje niso dovolj poznali, zdaj pa vidijo, da je tudi zimska Dolenjska lepa in mikavna kakor Gorenjska.

R-y

Nakupni boni za novoročence in novorojenčke

Visoki komisariat za Ljubljano pokrajino je z okrožnico z dne 30. decembra izdal nekaj nadaljnjih pojasnil k predpisom o racioniranju prodaji obutve in oblačilnih predmetov.

Nakupni boni za novoročence in novorojenčke

Nastalo je vprašanje, ali je primerno, da se mladoporočencem in ženam, ki so v zadnjih mesecih nosečnosti, nudi možnost, da se odpovedo (če n.majo potrebe) nakupu nekaterih predmetov, spadajočih k bali, ki jo smejo kupiti v smislu izdanih predpisov, in da v zameno kupijo druge predmete, ki jih posebno rabijo. Vrh tega se je izkazalo, da bi kazalo zvišati število nekaterih kosov perila za novorojenčke in dovoliti nakup tekstilnih izdelkov in preje za oblačila novorojenčka, če hoče dotična mati sama šivati obleko za novorojenčke, ker ne more kupiti konfekcioniranih predmetov, ki niso podvrženi oblačilnim izkaznicam. Ti predlogi so bili upoštevani; in se bodo boni za nakup bale in perila za novorojenčke lahko izdajali namesto na določene izdelke, kakor je to predvideno v čl. 12 n. 13 navedbe Visokega komisarija z dne 8. novembra 1941. lahko izdali za gotovo število točk, ki ustrezajo omenjenim izdelkom. S temi boni bodo imetniki bonov lahko

razpolagali poljubno. Zato je odrejeno naslednje:

Mladoporočencem se bodo izdali nakupni boni za 600 točk ali odrezkov z arabskimi števkami, pri čemer ne bo v bonih naveden nobeden predmet, ki naj se kupi s temi točkami, razen splošne navedbe, da se točke lahko izkoristijo za nakup preje, tekstilnih izdelkov in osebnega perila po izbiri zainteresenta. Za obutve bodo izdani posebni boni in sicer za 2 para moške obutve in 2 para ženske obutve, pri čemer je točke odbiti od navedenega skupnega števila 600.

Poleg tega se izdajo boni za 700 točk ali odrezkov z rimskimi števkami za nakup hišnega perila, prav tako ob splošni navedbi, da točke zainteresenti lahko poljubno izkoristijo, in končno bon za 4 točke za nakup sukanca.

Za novorojenčke se izdajo lahko boni za 100 točk ali odrezkov z arabskimi števkami, ki se lahko izkoristijo za nakup preje ali pa za osebno otroško perilo z omejitvijo, da s temi točkami ni dovoljen nakup obutve, nadalje 200 točk z rimskimi števkami, ki se lahko izkoristijo za nakup posteljnega ali toaletnega perila za otroke, in končno boni za 2 točki za nakup sukanca.

Turčija se modernizira

Razširjeno je zlasti njeno železniško, pa tudi cestno omrežje

Med najvažnejša poglavja gospodarskega programa Turčije spada izgradnja železniškega omrežja. V Turčiji grade zdaj več novih železniških prog. Na novi železniški progi Diyarbakir Cizre-Iranska meja, je oislek Diyarbakir-Bismil že dograjen in izročia svojemu namenu. Malo pred koncem lanskega leta je bila dograjena tudi nova železniška proga do Kurtaana pri Sirdiu. Gradnja 70 km dolgega odseka na novi progi Elazığ Palu-Iranska meja — z mnogimi mostovi in predori se nadaljuje. Gradnja proge na odseku Palu-Capakur, dolg 64 km, se bo kmalu pričela, ker so dela že oddana. Novo progo na odseku mel mestom in Musom, dolgo 100 km, začno graditi spomladi.

Priprave za gradnjo železnice od Musa do Vana in proti iranski meji so tudi že končane. To progo začno graditi čim bodo dopuščale razmere. Tako bo zvezana že-

lezniška proga Elazığ-van-Iran z iranskim železniškim omrežjem in sicer pri Kotoru. Ze poldrugo leto grade novo železnico, Zonguldak-Kozlu pa manjka do lograditve še 4,5 km. Na tej progi je bilo treba zgraditi dolge predore in premagati še razne druge ovire. Poleg teh novih železniških prog proučujejo v turškem ministrstvu za javna dela še več načrtov drugih novih železnici.

Dogodki zadnjih let so potisnili v ospredje tudi vprašanje zgraditve modernih avtomobilskih cest v Turčiji. Turški narodni skupščini bo v kratkem predložen osnutek zakona o izgradnji cestnega omrežja. Za volne naprave je določila turška vlada že leta 1940. 50 milijonov. Vodne naprave v Malatyi in Nikdi so že dograjene one v omočju Tarsa in v zaledju Izmiru so pa tudi že izročene svojemu namenu.

V mrtvašnici je prenečeval

V Češkem mestu Brdy so ljudje mislili, da zadnje čase na pokopališču straši. Zlasti v mrtvašnici so večkrat videli sumljivo luč. Našlo se je sicer nekaj pogumnih mož, ki so si upali ponoči k mrtvašnici, toda njenega praga si ni upal nihče prestopiti, čim se je zaslislal iz nje čuden ropot. Končno so bili ljudje že tako prestrašeni, da si niso upali ponoči več na pokopališče, ženske so se bale hoditi celo mimo njega.

Grobarku se je pa zdelo čudno, da se je nenadoma pojavila v mrtvašnici železna pečica in v nji celo pepel, čeprav je dolga leta nihče ni rabil. Ker mož ne veruje v duhove se je postavil neke noči na prežo. Kmalu so se začeli koraki in v mrtvašnici je previdno vstopil neznanec, ki se je jel takoj slačiti, da bi legel k počitku. Tedaj mu je posvetil grobar v obraz in ves presenečen je spoznal v njem uglednega meščana. Vprašal ga je kako da hodi prenečevati v mrtvašnico. Meščan mu je pojasnil, da ima hudo ženo, ki zaklepa vežna vrata že ob sedmih zvečer in če se le malo zakasni v krčmi, ga ne pusti v hišo. Ker pa mož rad posedi v krčmi, mu ni preostajalo drugega, nego da si je poiskal zasilno prenočišče, in tako je hodil prenečevati v mrtvašnico. Pogosto je prespal noč med krstami z mrlji, pa se je bal mnogo manj kakor prenečevanja doma pri svoji hudi ženi.

Sodelovanje evropskih mest

Mednarodna zveza za stanovanjska vprašanja in izgradnjo mest je sporočila, da se meddržavno sodelovanje na polju stanovanjske kulture in izgradnje mest navzile vojni nadaljuje. Predsednik Zveze stuttgartski župan dr. Strölin je za sporočil, da so se vodila pogajanja s predsednikom mednarodnega odbora Rdečega križa v Ženevi o vprašanju zaštite odprti mest. Naloga Zveze je izvajati izkušnje sedanje vojne, zlasti pa zračnih napadov potrebne sklepe za bodočo izgradnjo mest. Zahteve zaštite pred zračnimi napadi v pogledu gradnje mest so se k sreči krile s prizadevanjem, da bi bilo v mestih čim več javnih nasadov oadno, da bi hiše ne stale povsod v strnjnem sistemu.

Tudi s francoskimi strokovnjaki so bili zopet obnovljeni stiki. Pri tem se je obravnavalo vprašanje obnove po vojni prizadetih francoskih mest. Iz nadaljnjih poročil je razvidno, da pri obnovi ne gre samo za francoska mesta, temveč tudi za belgijska, norveška in angleška, pa tudi za mesta na Balkanu, kjer se bodo pri njihovi izgradnji uveljavila sodobna načela.

Da bi osrečil sina, mu je podaril uho

V bolnišnici v Stockholmu je eden najbolj znanih švedskih kirurgov Allan Rag-nell izvršil uspešno operacijo plastične kirurgije. Uho ene osebe je »presadil« na glavo druge.

Za operacijo se skriva romantična in obenem gniljiva zgodba. 28letni računovodja je bil rojen brez desnega ušesa. Zaradi te lepotne napake je trpel strašne duševne bolečine. Občutek manjvrednosti mu je jemal ves pogum in vplival na njegovo spretnost, čeprav je bil bistre inteligence in normalen.

Pred dvema leti se je zaljubil, toda izvoljenki si ni upal odkriti svojega srca, ker se je bal, da bi ga izkazeneza zavrnila. V resnici ga je pa dekle skrivaj ljubilo in tako sta bila oba nesrečna.

V obupu je zezupal svoje bolečine očetu. Ta se je odločil, da daruje sinu svoje uho. Operacija je uspela in računovodja ima sedaj dve ušesi in zaročenko.

Smrt 112 letnega starčka

Il Popolo d'Italia poroča iz Budimpešte, da je umrl v Transilvaniji najstarejši mož. Rojen je bil pred 112 leti v Kolosvarju. Starček po imenu Job je sodeloval celo v borbah za neodvisnost leta 1848 in je do svoje smrti nosil službeno obleko iz tedenjnih časov.

Zdravljenje boječnosti

Fizikalno-eksperimentalni laboratorij v Stockholmu je objavil, da more po mnogih zanimivih odkritjih potrditi smelo in za biološko znanost zelo važno teorijo, da so si ljudje in rastline podobni do nevezetnih podrobnosti. Kakor se zdi, so švedski učenjaki ugotovili pri rastlinah hormone, ki so enake narave kot človeški, sestav-

ljene iz endokrinih žlez. Ti rastlinski hormoni pridobljajo sintetično so vbrizgani v kri psihično ali živčno bolnih ljudi popolnoma ozdravili bolnike. Boječji so postali drzni, lenobni polni življenjske volje.

Po smrti tožena

Delavsko sodišče v Kölnu je obravnavalo oni dan pač edinstven spor glede dediščine. Dva bogata zakonca sta obetala svojim prijateljem, da si jih bosta spomnila v oporoki in tako sta jih znala premočiti, da so jima storili mnogo uslug. Ko sta pa umrla, se je izkazalo, da sta pozabila na vse usluge in določila v oporoki za univerzalna dediča dva zakonca iz svojega rodstva. V hiši umrlih zakoncev stanujoča družina, ki je bila storila pokojnikom največ zaslug, se je obrnila na delavsko sodišče in zahtevala 1.200 mark, češ da sta ji pokojna toliko dolžna na zaslužku in stroških. Tožena stranka je trdila, da je med drugim poravnala račun za svečano pojedino ob zlati poroki umrlih zakoncev, in da je poleg tega stregla obema, za kar bi bila morala podedovati njuno hišo. Sodišče je prisodilo tožeci stranki 1850 mark očškodnine, ki so jo morali plačati dediči.

Še nekaj o grafu

Baillet-Latouru

O smrti grofa Baillet-Latoura smo kratko že poročali. Umril je v četrtek v Bruslju, star 66 let. Priobčil si je mnogo zaslug zlasti za prirejanje olimpijad, pa tudi sploh za telesno vzgojo. Zadel ga je srčna kap. Pokojnik je napisal več knjig o sportu. Med drugim je organiziral olimpijado v Antverpnu leta 1920. Zadnjih 14 let je bil predsednik Mednarodnega olimpijskega odbora, ki ga je vodil v pravem mednarodnem duhu.

Med berlinsko olimpijado l. 1936 in zimsko olimpijado v Garmisch-Partenkirchnu istega leta je bil Baillet-Latour častni gost Nemčije in ob Hitlerjevi strani je prišel k otvoritvi olimpijade na olimpijski stadion. Prisostvoval je vsem prireditvam olimpijade, po kateri je izjavil, da je bila ena največjih sportskih prireditvev, kar jih je kdaj videl.

Tobak — zdravilno zelišče

Rastlina, ki nam daje tobak, je dobila svoje botanično ime nicotiana officinalis prav tako kakor strup v nji po Jeannu Nicotu, ki je bil v drugi polovici 16. stoletja francoski poslanik v Lisabonu. Nikotin sicer ni ničesar vedel o kajli, zadrževal je pa svojim pariškimi prijateljem, katerim je bil poslal novo odkrito »zdravilno zelišče«, da zdravijo čire in bule, če zelene liste zmlečkamo in napravimo iz njih obkladke.

Radio Ljubljana

SREDA, 14. JANUARJA 1942-XX

7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Pesmi in melodije — v odmoru napoved časa. 8.15: Poročila v italijanščini. 12.15: Koncert kmečke godbe. 12.40: Vlado Golob — solo na harmoniko. 13: Napoved časa — poročila v italijanščini. 13.15: Komunikne glavnega stana Oboroženih Sil v slovenščini. 13.20: Orkestralna glasba pod vodstvom Arlandia. 13.50: Operna glasba. 14: Poročila v italijanščini. 14.15: Pesta glasba pod vodstvom Petralia. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Kvarlet Jožek s sodelovanjem saksofonista Milosa Zihleria. 17.35: Koncert pianista Juliana pl. Karolya. 19: Tečaj italijanščine, poučuje prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Tercet sester Stritarjevih. 20: Napoved časa — poročila v italijanščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30: Gledališka sezona EIAR: Madame Butterfly, v odmorih slovensko predavanje in vesti v slovenščini, po operi pa poročila v italijanščini.

CETRTEK, 15. JANUARJA 1942-XX

7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Operna glasba, v odmoru napoved časa. 8.15: Poročila v italijanščini. 12.15: Koncert tenorista Andreja Jarca. 12.35: Sekstet Jan-doll. 13: Napoved časa — poročila v italijanščini. 13.15: Komunikne glavnega stana Oboroženih Sil v slovenščini. 13.20: Orkestralna glasba pod vodstvom Angelina. 14: Poročila v italijanščini. 14.15: Prenos iz Nemčije. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Italijansko brazilski medsebojni prenos. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Pesta glasba. 20: Napoved časa — poročila v italijanščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.40: Koncert ritmično simfoničnega orkestra pod vodstvom Barzilze. 21.40: Slovensko predavanje. 21.50: Ljubljanski radijski orkester pod vodstvom D. M. Šijanca ob sodelovanju tenorista Ada Dariana. 22.25: Mali orkester pod vodstvom Zeme. 22.45: Poročila v italijanščini.

Ezio d'Errico

Nos iz lepenke

8

Milton, ki je že po naraščanju ženinega glasu in po njenih razširjenih zrenicah uganil, da se bliža nova kriza, se je počasi približal gospe Margeriti, in ko je ta s čudnim, tulečim krikom planila proti možu, jo je naglo prestregel ter jo onesveščeno odnesel v čumnato za delavnico in položil na nekakšno ležišče, ki je nadomestovalo posteljo.

Deklece je spalo s stisnjenimi pešicami, kakor znajo spati samo otroci, in ni slišalo hrupa. Pred sveto podobo je plapolal plamenček oljne svetilke.

V delavnici je ta čas komisar Richard molče sedel na svojem stolu ter gledal v zapisnico.

Knjigovez je bil skomignil z rameni in sedel na drug stol; zdaj je srdito kadil svojo »gitano« in strmел predse.

Čez nekaj minut se je vrnil nadzornik Harpe v spremstvu stražnika, ki je privlekel polno naročilo zavojčkov. Nato je, kakor da bi na svetu ne bilo naravnjessga opravka, stopil k pečici, ki se je ohlajala v kotu, in določil premoga. »Kaj naj storimo z ljudmi, ki čakajo zunaj?« je vprašal komisarja.

»Kdo so?«

»Nekaj jih je hišnih prebivalcev, nekaj pa takih, ki po opravih prihajajo na dvorišče. Martignyja sem poslal na okrog, da zatrobi v zbor.«

»Počakajo naj.«

Nato se je komisar obrnil h knjigovezu, ki je še vedno tako srdito gledal, in nadaljeval: »Torej vztrajate pri tem, kar pravi vaša žena?«

»Kako mislite?«

»Priznate, da ste živeli z Doucetom mnogo let v prijateljstvu, nocoj pa ste se iz političnih razlogov sprli z njim, in da ste si po Doucetovem odhodu šli kupit tobaka...«

»Počasi, počasi...«

»Mar ni tako?«

»Je, ali vi govorite tako nekam čudno...«

»Prav nič čudno ne... navajam stvari po časovnem redu, kakor so se godile... sicer pa ne zahtevam, da bi podpisali kak zapisnik, vsaj zdaj še ne. Če sem kakšno okolnost pozabil, ali če nisem dobro razumel, kar ste mi povedali vi ali vaša žena, me opozorite.«

»Ne gre za to, da bi bili pozabili...«

»Razumem: vi mislite, da podtikam vašim navedbam poseben pomen... še malo ne, bodite mirni. Za zdaj skušam samo urediti vse podrobnosti... na primer, ali imate kakšno slutnjo, kaj bi utegnil pomeniti tisti papirnati nos?«

»Videl ga nisem... mislil sem, da se je ženskam tako zbledelo...«

»Niste videli trupla?«

»Jaz ne, in ga tudi ne maram videti.«

»Prav... če se hočete umakniti v svoje stanovanje, vam je prosto, da to storite... jaz bom z vašim dovoljenjem kar tu nadaljeval zaslišbe.«

»Izvolite,« je zagodrnjal Druck in skomignil z ra-

meni. Kmalu nato ga je komisar slišal, kako se je onkraj vrat, ki so vodila iz delavnice v spalnico, prijetno razgovarjal z ženo.

Ukaz, naj privede vratarico, je dal komisar redarju s polnimi usti, kajti z Miltonom sta se bila neutegoma lotila sendvičev.

Tudi v tem, kako sta jedla, se je odražala različnost njunih natur. Doktor Milton je použival krukhe stoji, z raztresenimi gibi, kakor bi bil v kaki slaščičarni v sredi mesta. Komisar je jedel brez naglice in mirno žvečil, in v tem, ko so mu oči begale med zapisnico in obrazi prič sem ter tja, so čeljusti v nekakšnem mehaničnem ritmu vršile pose- ljevečanja, ne da bi se izgubila le najmanjša drobtinica, takisto, kakor jedo stari delavci, ki vedo, da je pri najpotrebnejšem izmed vseh človeških opravkov sleherni gib pomemben.

Vratarica, ki si je bila med tem utegnila privezati nov predpasnik, je z mnogimi priklončki stopila v delavnico, in ko je na komisarjev migljaj sedla na stol, ki so ji ga pokazali, je storila to z nekim čudnim dostojanstvom.

Nato si je pogladila obleko, si popravila šal, paz- eč, da bi se ji konca brezhibno križala na ploščatih prsih, položila roke v krilo in lahno nagnila glavo, kakor je najbrže delala v kinu ob začetku predstave.

»Kako se pišete?«

»Leontina Marivaud, hči Izidorja in...«

»Pustite to... Ste dolgo vratarica v tej hiši?«

»Lahko bi rekla, da sem tu rojena, gospod ko- misar... saj menda veste, da so moji ljudje za ča-

sa veliki razstave stanovali na vogalu Amelijine ulice...«

»Stojte! Brzdajte se in bodite v svojih odgovorih kar moči skopi, če ne, se bo zdanilo, preden prideva z mesta... Torej ste dobro poznali pokojnika?«

»Koga, gospoda Douceta? Oh, tega siromaka... lahko rečem, da sva bila več kot prijatelja, toliko da ne brat in sestra. Še zdaj se mi zdi, da ga vidim, kako je časih stopil v ložo, potegnili zrak skozi nos in rekel: Nu, Leontina, kaj bo nocoj dobrega za večerjo? In šel je in jel privzdigovati pokrovke... kajti v kuhinji se je spoznal, da malokdo tako... sladokusec je bil, tako vam pravim... nekoč mi je dal recept za zelenjavno juho, ki... brez pretiravanja...«

»Kratka, dobričina?«

»Dobričina? Biser recite, gospod komisar... biser recite in še ne boste dosegli resnice... mož starega kova, saj se razumeva, kaj ne?«

»Tako da vam je njegova smrt nerazumljiva...«